

Evropska Povelja o lokalnoj samoupravi

Preambula

Zemlje Savjeta Evrope potpisnice ove Povelje;

Imajući u vidu to da je cilj Savjeta Evrope da postigne veće jedinstvo među svojim članicama u svrhu očuvanja i postizanja ideala i principa koji predstavljaju njihovo zajedničko naslijeđe;

Imajući u vidu to da je jedan od metoda kojima je ovaj cilj moguće postići – sporazumijevanje na administrativnom planu;

Imajući u vidu da su lokalne vlasti jedan od osnovnih temelja svakog demokratskog režima;

Imajući u vidu to da je pravo građana da učestvuju u vođenju javnih poslova demokratski princip koji važi u svim zemljama – članicama Savjeta Evrope;

Uvjere da je najneposrednije ostvaranje ovog prava moguće upravo na lokalnom nivou;

Uvjere da postojanje lokalne vlasti sa stvarnim odgovornostima mogu da osiguraju upravu koja će biti i efikasna i bliska građanima;

Svjesne da je očuvanje i jačanje lokalne samouprave u različitim evropskim zemljama značajan doprinos izgradnje Evrope zasnovane na načelima demokratije i decentralizacije vlasti;

Ocjenjujući da sve ovo podrazumijeva postojanje lokalne vlasti koje posjeduju demokratski obrazovane organe za donošenje odluka i raspolažu visokim stepenom autonomije, u skladu sa svojim odgovornostima, i kojima stoje na raspolaganju odgovarajući putevi i načine da ove odgovornosti realiziraju, kao i sredstva potrebna za njihovu realizaciju;

Dogovorile su se kako slijedi:

Član 1.

Zemlje potpisnice će se smatrati obaveznim da poštuju slijedeće članove ove Povelje, na način i u obimu predviđenim članom 12. Povelje:

DIO 1.

Član 2.

Ustavna i zakonska osnova lokalne samouprave

Princip lokalne samouprave bit će utvrđen zakonodavstvom zemlje potpisnice i gdje je to moguće – ustavom.

Član 3.

Koncept lokalne samouprave

1. Lokalna samouprava podrazumijeva pravo i osposobljenost lokalnih vlasti da, u granicama zakona, reguliraju i rukovode znatnim dijelom javnih poslova, na osnovu vlastite odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva.

2. Ovo pravo lokalne vlasti će vršiti putem savjeta i skupštine, sastavljenih od članova izabranih na slobodnih izborima, rajnim glasanjem, na bazi neposrednog, opšteg, za sve jednakog biračkog prava, a koji (savjeti odnosno skupštine) mogu da imaju izvršne organe koji su im odgovorni. Ovo pravo neće ni u kome smislu derogirati zborove građana, referendumne ili bilo koji drugi oblik neposrednog učešća građana u odlučivanju – tamo gdje su ini predviđeni Statutom.

Član 4.

Djelokrug lokalne samouprave

1. Osnovna prava i dužnosti lokalnih vlasti bit će utvrđeni ustavom ili statutom, time se, međutim, ne spriječava prenošenje na lokalne vlasti prava i odgovornosti za specifične zadatke, u skladu sa zakonom.

2. Lokalne vlasti će, u granicama zakona, imati puno diskreciono pravo da provode svoje inicijative u vezi sa svim stvarima koje nisu isključene iz njihove nadležnosti, niti stavljene u nadležnost neke druge vlasti.

3. Javi poslovi će se po pravilu, vršiti prije svega od strane onih vlasti koje su najbliže građanima. Prilikom prenošenja odgovornosti na neke drugu vlast vodit će se računa o obimu i prirodi posla, kao i o zahtjevima efikasnosti i ekonomičnosti.

4. Prava povjerena lokalnim vlastima će po pravilu biti puna i isključiva. Ona ne smiju biti uskraćena ili ograničena od strane neke druge – centralne ili regionalne vlasti, osim u slučajevima predviđenim zakonom.

5. U slučajevima prenošenja ovlaštenja sa centralnih i regionalnih na lokalne vlasti, lokalnim vlastima će, u što je moguće većoj mjeri, biti dozvoljeno da prilagođavaju njihovo provođenje u lokalnim uslovima.

6. Lokalne vlasti će biti konsultovane, u najvećoj mogućoj mjeri, pravovremeno i na odgovarajući način, u procesu planiranja i donošenja odluka o svim stvarima koje ih se direktno tiču.

Član 5.

Zaštita granica lokalna vlasti

Promjene granica lokalne vlasti neće biti izvršene bez predhodne konsultacije sa lokalnim zajednicama kojih se to tiče, vjerovatno putem referenduma gdje je to predviđeno statutom.

Član 6.

Odgovarajuća organizacija uprave i izvori sredstava za obavljanje poslova lokalne vlasti

1. U mjeri u kojoj to nije u sukobu sa opštim statutarnim odredbama, lokalne vlasti će imati mogućnost da određuju vlastitu internu upravnu strukturu, u cilju njenog prilagođavanja lokalnim potrebama i efikasnog rukovođenja radom organa uprave.

3. Uslovi rada zaposlenih u lokalnim vlastima bit će takvi da omoguće zapošljavanje visokokvalitetnog osoblja, sposobnog i kompetentnog. U tom cilju, osigurat će se odgovarajući uslovi i mogućnosti za obuku zaposlenih u u pravi, njihovo odgovarajuće nagrađivanje, kao i mogućnost napredovanja u službi.

Član 7.

Uslovi vršenja funkcija lokalnih vlasti

1. Uslovi rada izabranih lokalnih funkcionera moraju biti takvi da osiguravaju slobodno vršenje njihovih funkcija.
2. Ti uslovi podrazumijevaju i odgovarajuću finansijsku kompenzaciju troškova nastalih u vršenju ovih dužnosti kao i, gdje je to potrebno, nadoknadu za izgublenu zaradu, odnosno naknadu za obavljanje dužnosti, uz odgovarajuće socijalno osiguranje.
3. Sve funkcije i aktivnosti koje se smatraju inkompatibilnim sa vršenjem dužnosti lokalnog funkcionera bit će predviđene statutom ili osnovnim pravnim načelima.

Član 8.

Upravni nadzor nad radom lokalnih vlasti

1. Sve vrste upravnog nadzora nad radom lokalnih vlasti mogu se vršiti isključivo u slučajevima i po postupku predviđenim ustavom ili stat. Svaki obpravnog nadzora nad radom lokalnih vlasti će, po pravilu, imati za cilj jedino da osigura usklađenost rada lokalnih vlasti sa zakonom i ustavnim načelima. Upravni nadzor nad radom lokalnih vlasti mogu vršiti viši nivoi vlasti radi osiguravanja ekspeditivnosti u obavljanju onih poslova koji su delegirani lokalnim vlastima.
3. Upravni nadzor nad radom lokalnih vlasti vršit će se na način kojim će se osigurati da intervencija kontrolnog organa bude u srazmjeri sa značajem interesa koji se štiti.

Član 9

Izvori finansiranja lokalnih vlasti

1. Lokalne vlasti će, u skladu sa ekonomskom politikom zemlje, imati pravo na odgovarajuće vlastite izvore finansiranja, kojima će raspolagati slobodno, u okviru svojih ovlašćenja.
2. Izvori finansiranja lokalnih vlasti će biti primjereni njihovim dužnostima koje propisuju ustav ili zakon.
3. Najmanje jedan dio sredstava lokalnih vlasti će poticati od lokalnih taksi i naknada za koje lokalne vlasti, u mjeri utvrđenoj statutom, imaju pravo da utvrđuju stope.
4. Sistemi finansiranja na kojima se zasnivaju izvori sredstava lokalnih vlasti treba da budu dovoljno raznoliki i elastični kako bi omogućili usklađivanje, u najvećoj mjeri, sa stvarnom procjenom troškova za obavljanje njihovih aktivnosti.
5. Potreba zaštite finansijski slabih lokalnih vlasti nalaže uspostavljanje odgovarajućih postupaka ili mjera finansijskog izjednačavanja, sa ciljem ispravljanja posljedica nejednake distribucije izvora finansiranja odnosno finansijskog opterećenja lokalnih vlasti. Takvim postupcima ili mjerama se ne mogu sužavati prava lokalnih vlasti koje one imaju u okviru svoje nadležnosti.

6. Lokalne vlasti će, na odgovarajući način, biti konsultovane u pogledu metoda na osnovu kojeg će im biti dodjeljeni redistribuirani izvori finansiranja.

7. Koliko god je to moguće, sredstva koja se prenose lokalnim vlastima neće imati karakter namjenskih sredstava. Dodjelom tih sredstava ne može se ugroziti diskreciono pravo lokalnih vlasti da vode politiku u okviru svojih ovlaštenja.

8. Kako bi im se omogućilo uzimanje kredita za kapitalne investicije, lokalnim vlastima je prijeko potrebno omogućiti pristup nacionalnom tržištu kapitala, u skladu sa zakonom.

Član 10.

Pravo lokalnih vlasti na udruživanje

1. Lokalne vlasti imaju pravo da, u vršenju svojih dužnosti međusobno sarađuju i da se, u skladu sa zakonom, udružuju sa drugim lokalnim vlastima radi vršenja poslova od zajedničkog interesa.

2. Svaka zemlja mora priznati pravo lokalnim vlastima da pripadaju udruženj (savezu) lokalnih vlasti – radi zaštite i unapređenja njihovih zajedničkih interesa i da pripadaju međunarodnoj organizaciji lokalnih vlasti.

3. Lokalne vlasti imaju pravo da, pod uslovima koji mogu biti propisani zakonom, sarađuju sa odgovarajućim lokalnim vlastima drugih zemalja.

Član 11.

Zakonska zaštita lokalne samouprave

Lokalne vlasti imaju pravo na pravna sredstva radi osiguranja slobodnog obavljanja svojih dužnosti i poštovanja načela lokalne samouprave uspostavljenih ustavom ili zakonom zemlje kojoj pripadaju.

DIO 2.

Ostale odredbe

Član 12.

Preuzimanje obaveza

1. Svaka od potpisnica se obavezuje na poštivanje najmanje 20 stavova Dijela 1. Povelje, od kojih najmanje 10 mora biti među slijedećim stavovima:
  - član 2.
  - član 3. stav 1. i 2.
  - član 3. stav 1., 2. i 4
  - član 5.
  - član 7. stav 1.
  - član 8. stav 2.
  - član 9. stav 1., 2. i 3.
  - član 10. stav 1.
  - član 11.

2. Svaka od potpisnica će, prilikom deponovanja svog instrumenta ratifikacije, prihvatanja ili pristanka, obavijestiti Generalnog Sekretara Savjeta Evrope o stavovima odabranim u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana.

3. Svaka od potpisnica može, u bilo koje vrijeme, obavijestiti Generalnog Sekretara da se smatra obaveznom da poštuje i druge stavove ove Povelje koje prije toga nije prihvatila prema uslovima propisanim stavom 1. ovog člana. Ovo naknadno preuzimanje obaveza smatrat će se integralnim dijelom ratifikacije, prihvaćanja ili pristanka od strana zemlje koja o ovome obavijesti Generalnog Sekretara, i stupit će na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi po isteku perioda od tri mjeseca od datuma kada Generalni Sekretar Savjeta Evrope primi ovakvo obavještenje.

Član 13.

Vlasti na koje se Povelja odnosi

1. Načela lokalne samouprave, sadržana u ovoj Povelji odnose se na sve kategorije lokalnih vlasti koje postoje na teritoriji zemlje potpisnice. Međutim, svaka od potpisnica može, prilikom deponiranja svog instrumenta ratifikacije, prihvaćanja ili pristanka, da odredi kategoriju lokalnih ili regionalnih vlasti na koje ne namjerava da primjenjuje odredbe Povelje. Ona, isto tako, može da uključi i druge kategorije lokalnih ili regionalnih vlasti pod odredbe ove Povelje – naknadnim obavještenjem Generalnog Sekretara Savjeta Evrope.

Član 14.

Dostavljanje informacije

Svaka od zemalja potpisnica će dostaviti Generalnom Sekretaru Savjeta Evrope sve relevantne informacije koje se odnose na zakonodavne odredbe i druge mjere koje budu preuzeli radi usaglašavanja svoje regulative sa odredbama ove Povelje.

DIO 3.

Član 15.

Potpisivanje, ratifikacija i stupanje na snagu

1. Ova je Povelja otvorena za potpis zemalja članica Savjeta Evrope. Ona je podložna ratifikaciji, prihvaćanju ili pristanku. Instrumenti ratifikacije, prihvaćanja ili pristanka će biti deponovani kod Generalnog Sekretara Savjeta Evrope.

2. Ova Povelja stupa na snagu prvog dana mjeseca po isteku perioda od tri mjeseca poslije datuma kojeg četiri zemlje članice Savjeta Evrope izraze svoj pristanak da budu obavezne Poveljom, u skladu sa odredbama predhodnog paragrafa.

3. U slučaju kada bilo koja zemlja – članica naknadno izrazi svoj pristanak da bude obavezna ovom Poveljom, Povelja će stupiti na snagu prvog mjeseca koji slijedi poslije isteka perioda od tri mjeseca od datuma deponovanja instrumenata ratifikacije, prihvaćanja ili pristanka.

Član 16.

Teritorijalna klauzula

1. Svaka država može, u momentu potpisivanja ili prilikom deponovanja instrumenata ratifikacije, prihvaćanja ili pristanka, da odredi teritoriju, ili teritorije na koje će se odnositi ova Povelja.

2. Svaka država može, bilo kog kasnijeg datuma, putem deklaracije upućene Generalnom Sekretaru Savjeta Evrope, da proširi primjenu ove Povelje na bilo koju drugu teritoriju koju imenuje u toj deklaraciji. Za tu teritoriju Povelja će stupiti na snagu prvog dana mjeseca počev od datuma prijema takve deklaracije od strane Generalnog Sekretara.

2. Svaka deklaracija koja se dostavi u skladu sa predhodna dva stava može, za svaku od teritorije navedenih u skladu sa predhodna dva stava, za svaku od teritorija navedenih u takvoj deklaraciji, da bude povučena putem posebnog obavještenja upućenog Generalnom Sekretaru. Ovaj akt o povlačenju će stupiti na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku perioda od šest mjeseci poslije prijeme takvog obavještenja od strane Generalnog Sekretara.

Član 17.

Otkazivanje

1. Svaka od potpisnica može da povuče svoj pristanak na ovu Povelju u svakom momentu po isteku perioda od pet godina od dana kada je Povelja stupila na snagu za tu zemlju. U tom smislu, Generalnom Sekretaru Savjeta Evrope je potrebno dostaviti posebnu izjavu sa otkaznim rokom od šest mjeseci. Ovakvo otkazivanje neće uticati na važenje Povelje za druge zemlje – potpisnice, pod uslovom da ni u jednom momentu ne bude manje od četiri zemlje – potpisnice Povelje.

2. Svaka od potpisnica može, u skladu sa odredbama predhodnog stava, da otkáže bilo koji stav Dijela 1. i Povelje koje je prihvatila, pod uslovom da ostane obavezna, po broju i vrsti, članova predviđenim u članu 12. stava 1. Za svaku potpisnicu koja, otkazavši svoju saglasnost na određeni stav, prestane da ispunjava zahtjev člana 12. stav 1. smatrat će se da je otkazala i Povelju u cijelosti.

Član 18.

Notifikacije

Generalni Sekretar Savjeta Evrope će obavijestiti zemlje članice Savjeta Evrope:

- a.) svakom potpisu
- b.) deponovanju svakog instrumenta ratifikacije, prihvaćanja ili pristanka
- c.) svakom datumu stupanja na snagu ove Povelje, u skladu sa članom 15.,
- d.) svakom obavještenju primljenom u skladu sa odredbama člana 12. paragrafa 2. i 3.
- e.) svakom obavještenju primljenom u skladu sa odredbama člana 13.,
- f.) o svakom drugom aktu, obavještenju ili saopštenju koje se odnosi na Povelju.

U potvrdu ovo dijela dolje potpisani, koji su za to propisno ovlašteni, potpisali su ovu Povelju.

Sačinjeno u Strazburgu, 15-og dana oktobra 1985. na engleskom i francuskom, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji će biti deponovan u

arhivu Savjeta Evrope. Generalni Sekretar Savjeta Evrope će proslijediti ovjerene kopije svakoj zemlji – članici Savjeta Evrope.